

Inserati se sprejemajo in velja tristoona vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nepravilna pisma se ne sprejemajo

Naročnino prejema opravilno administracija in ekspedicijska Starem trgu n. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 pr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 ar. več na leto.

Vredništvo je na Bregu n. št. 190.

Izhaja petkrat na teden in enkrat v torek, četrtek in soboto.

Samouprava balkanskih narodov.

Zadnji čas je zopet nekoliko bolj na dnevnem redu sklepanje miru. Razni evropski časniki, posebno pa razni angleški državniki stavijo razne predloge in pogoje, s katerimi naj bi bile Rusija in Turčija zadovoljni. Mej temi raznimi pogoji se sliši dostikrat tudi „samouprava“ balkanskih narodov. Ker ima pa beseda samouprava lahko dosti pomenov, je treba, da jo nekoliko natančneje določimo, pa ne po mislih in željah židovskega novinstva, ampak tako, kakor si jo predstavlja Rusija in kakoršno hoče doseči s svojo vojsko. Držali se bomo tedaj pri tem mnenja nekaterih ruskih časnikov.

Rusi se ne morejo nikakor zadovoljiti s samimi obljubami Turčije, katera pravi, da bo dala Bulgarom administrativno sameupravo. Kolikokrat se je že pokazalo, kako jalova so bila v izvršenju vsa obetanja, ki jih je Turčija dajala pred celim svetom. Na ta način bi se glavni namen vojske in vseh žrtev predložil milostljivo v pregled Porti, katera bi pri obodrenju nekaterih držav, katerim je samouprava slovanskih plemen malo po volji, vtaknila celo reč v svoj prostorni žep. Na ruska opominjanja bi odgovarjala početkom prijazno, potem izogibljivo in na zadnje bi se pritožila s protestom, zakaj da se Rusija vtika v njene notranje zadeve. To je že vse bilo; in kar je že bilo dva ali trikrat, zakaj bi se zopet ne ponavljalo? Kaj pa potem? Zopet vojsko? Naj je še tako težko natančno določiti to točko, vendar se bo morala določiti, ker brez odločnega, jasnega pravila ni moč ničesar delati.

Samouprava Bulgarije, Bosne in Hercegovine naj bi bila po mnenju ruskih časnikov taka, kakoršno ima sedaj Srbska. To naj bi

bila osnova; izdelovanje naj bi prevzela diplomacija ali pa posebna mešana komisija. Tega izdelovanja bi se morali na vsak način vdeleževati tudi poslanci omenjenih dežel. Samo taka samouprava, h katerej bi Turčijo primorali krvavi vojni uspehi in katero bi priznale vse evropske države, bi mogla krščansko prebivalstvo jedenkrat za vselej rešiti pred turškimi paši, zaptiji in bašibozuki, Rusijo pa od večnega pričakovanja vojske s Turki in Evropo od vznemirjevanja, kakoršno proizvaja te vojske.

Za tem pride samo od sebe na vrsto vprašanje o Črnejgori in Srbiji, katerega razrešenje ne morejo Rusi prepustiti Turčiji, če se hočejo v resnici za vselej oprostiti vojsk, izvirajočih iz tega neprijetnega izhodnega vprašanja.

Junaška Črnagora ne sme oditi prazna po toliko neizmernih žrtvah in po toliko bliščečih zmagah nad mogočnim in zakletim vragom. Tudi za njo mora že skoraj napočiti dan svobode, kateri jo bo rešil iz kletke, v katerej je sedaj tičala brez bitnih sredstev. Njena osoda se mora zboljšati in v mirovni pogodbi ne sme majkati točke, ki bo določevala to osodo. Njeno zemljišče se mora pomnožiti z vsemi kraji, katere si je sedaj privojevala; vrhu tega mora dobiti pa tudi primerno pristanišče, da bo mogla svobodno hoditi mej božji svet. Kaj takega si je ona popolno zaslužila in Rusija je dolžna prizadevati si, da bo to tudi popolno dosegla.

Srbija je bila sicer nesrečna v lanski vojski, ali ona je ogromno veliko žrtvovala pri obnem osvobojevalnem prizadevanju slovanskih plemen. Zategadelj bi bilo zelo nepravično, ko bi ostala brez vsacega nagrad-

jenja, dasi se dozda še ni dalje vdeleževala sedanje borbe. S pridruženjem Stare Srbije k njej bi bila poplačana vsaj gmotno, zato ker se jej ne more z ozirom na politične ovire dati taka popolna neodvisnost kakor Črnigori in Rumuniji.

Le taka samouprava balkanskih narodov bi bila naravna, ker le ž njo bi se rešili Slovani turškega jarma. Da bi se pa to vresničilo, je treba odločnih ruskih zmag, ker kakor dolgo se ne bo razbila turška dunavska armada, tako dolgo bo zmerom na vrsti „status quo ante bellum“ ali po naše rečeno: raja v turških krempljih.

Josip Juraj Strossmayer.

(Dalje.)

Tako bi dobro bilo, da duhovski živelj obilnejše predre tudi v srednja učilišča; s tim bi se vzajemno delovanje in bratovsko občevanje med duhovskim in neduhovskim življenjem pospeševalo na občno korist. Bodi mi dovoljeno ozreti se v tej zadevi še na eno potrebo. Z veliko radostjo sem čital te dni, da se visoka vlada briga za temnice ali kaznilnice in za jetnike naše, in da hoče tudi pri nas vvesti vse one popravke, kateri so pri bolj naprednih narodih v tem obziru že vvedeni. Sveta in nujna namera! Jaz sem bil vrhovni župan v županiji Virovitiški. Kot tak obiskal sem enkrat tudi ječe. Dokler bodem živel, nikdar ne bom pozabil groznega prizora, kateri mi je o tej priložnosti stopil pred oči. V nekem tesnem hodniku, ali kaj je že bilo, nakopičilo se je toliko ljudi razne dobe, od mladičev, kateri so komaj detinsko dobo preživeli, pa do besih starcev, kateri so komaj mogli se pregibati. Kadar

Jakob Schell pl. Schellenburg in njegove vstanove.

(Dalje.)

Schellenburgove vstanove.

Jakob Schellenburg je bil v svoji oporoki določil, naj po njegovi smrti žena njegova vživa dohodke premoženja, po njeni smrti pa naj se vporabijo za dobrotne vstanove. A vdova hoteča se že pri življenju opustiti poslednje določbe poslala je že l. 1720 cesarju Karolu VI. 100.000 gl. za vstanovitev vojaške bolnice v Ljubljani in zraven prosila, naj on potrdi njeno oporoko, v kateri je zapustila vse svoji sestri Elizabeti, z nunskim imenom Ani Katarini, in pozneje uršulinskemu samostanu. Pa oni, ktere je bil postavil Schellenburg za izvrševalce svoje oporoke, niso bili zadovoljni z ravnanjem vdovinih; torej so prepustili leta 1721 svoje pravice deželnim stanovom in ti so pričeli pravdo z vdovo Schellenburgovo in nunskim samostanom, ki je bila pa končana še le po njeni smrti l. 1751 in sicer ne na pravnem potu, ampak s spravo prepirajočih

se strank. V pogodbi, ki se je v ta namen sklenila, bilo je določeno, da se z 8835 gl. napravi vstanova za 2 gospodičini v nunskem samostanu, kateri oddajajo stanovi, l. 1720 od vdove Schellenburgove naloženih 100.000 gl. pa, ki so se bili z obresti in pa denarjem skupljenim za Schellenburgove hiše narastli na 240.000 gl., obrne za druge dobrodelne vstanove.

Vstanove Schellenburgove so toraj:

1. Že omenjena vstanova za 2 plemeniti gospodičini, ali pa sicer pošteni deklici od 7 do 18 let stari; istina 8835 gl. je bila naložena pri deželnih stanovih, ki so za hrano, obleko in odgojo samostanu plačevali po 5%. Ker so se pozneje vsled znižanja odstotkov od 5 na 4 dohodki jako zmanjšali, dogovorili so se l. 1784 stanovi in samostan, da naj vstanovo vživajo 3 in pozneje zopet 2 gospodičini, ki pa niso bile zavezane v samostanu bivati. Istina je naložena v javnih dolžnih pismih, pravico oddajati to vstanovo pa ima deželni odbor.

V vstanovnem pismu so se stanovi tudi

odrekli pravici do Papler-jevega 1000 gl. cenjenega miina na Gorenskem, ki je bil lastnina Schellenburgova, samostan pa je obljubil za teh 1000 gl. pri podobi „Naše ljube gospe od miru“ v nunski cerkvi napraviti altar s Schellenburgovim grbom, in če bi denarjev kaj ostalo, omisliti tudi eno cerkveno obleko. To je sedanji Marijini altar, prvi na levi (ženski) strani, ko se pride v cerkev.

2. Vstanova za 100 obnemoglih vojakov. Naloženi denar je znašal 100.000 gl., pa vrednost njegova se je bila zmanjšala tako, da je bilo od l. 1811 naprej le 800 gl. starega denarja letnih obresti. Za ta denar dobivalo je 15 vojakov, obnemoglih v vojski ali vsled starosti, vse potrebne reči in sicer 11 v vojaški invalidnej hiši v Ptujju, 2 v varaždinsko-kriškem in eden v varaždinsko-šentjurskem graničarskem polku. Vstanovna matica, ktero oskrbljuje vojno ministerstvo, se bode po srečnem izžrebanju lahko pomnožila za petkrat toliko, tako da se bode namesto 15 potem oskrbovalo 75 obnemoglih vojakov.

3. Vstanova za odgojo 8 ple-

nesrečniki mene ugledajo, iz dvajset grl hkrati zavpijejo: Oh oj pomagaj gospod! glej tule čepimo že dve, tri leta, pa nihče nas ne pokliče, da nas izpraša in sodi. Dejte ubijte nas, da se dalje ne mučimo, ali nas sodite. Morem prav res reči, da je ta grozni pogled tako poprijel dušo mojo, da osem dni nisem mogel mirno zaspati. Vsak si pa lahko misli, kako je moralo biti moralno stanje teh nesrečnikov. Skrajni čas je tedaj, da se v tem obziru kaj stori, in da se tudi na to resnobno pomisli, da je po duhu krščanskem vsaki kazni, dokler smo na tem svetu, najpoglavitejši cilj: da se nesrečnik popravi in prerodi, in da je vse, kar spada na nerazumno mučenje in torturo, greh proti Bogu in društvu človeškemu, in na to spada tudi odlašanje in neskrbnost, da se nesrečnik v svoj čas izpraša in obsodi. Ker je torej na tem svetu poglavitni namen vsaki kazni poboljšanje in preroujenje, in ker se to brez postave izvršiti ne more; za to bi po mojem mnenju tudi mi duhovni imeli o tem misliti in se posvetovati, kako bi se tej potrebi z naše strani v prihodnje bolje zadovoljilo, kakor je to dosedaj bilo. Ako bi na nesrečnika jetnika ves svet pozabil, mi duhovniki nikakor ne bi smeli nanj pozabiti, marveč bi v tem slučaju mi vprav zato, ker smo duhovni, z dvojno marljivostjo zanj morali se potegniti. Ako je dolžnost posvetne oblasti, da se spominja na to, da je oni, ki je na ta svet prišel, da nas vse osvobodi od večne temnice in večne sužnosti, in da razreši okove, v katere nas je greh zapel, da je oni, pravim, blagovolil v večno svojo odloko vrstiti ono sveto izreko: v ječi sem bil, in vi ste me obiskali; koliko bolj se na to spominjati imamo mi duhovni, kateri smo na tem svetu dediči in namestniki ljubezni in usmiljenja božjega. Meni se čini, da kedar državljanska ali civilna oblast dela o tem, da se temnice in jetnikom osoda zboljša, da bi tudi mi resno morali se posvetovati, kako bi se bolje nego do sedaj dosegal poslednji cilj vsake kazni t. j. poboljšanje jetnikovo. Jaz vem, da je v stari dobi cerkev prav za svojo nalogo smatrala ali spoznavala, da velikrat izmed jetnikov in obsojencev v imenu ljubezni in milosrčnosti božje posreduje pri posvetni oblasti; jaz vem, da še danes v krščanskem svetu nahajajo se posebna društva, v katerih se duhovni po posebnem načinu zavezujejo, da se hočejo za jetnike darovati v

vsakem obziru. To se pravi spominjati se one božje izreke: jetnik sem bil, in obiskali ste me. Naravno je pak, da nam je se vé gledé na te in enake duhovne potrebe skrbéti, da jenja duhovnov pomanjkanje. Jaz ponavljam, da temu je samo en način, in to so semenišča za malo deco, za dečke.

Želeti bi bilo, da se dečki tudi bolj odličnih roditeljev posvečujejo poklicu duhovskemu. Dokler je bilo na svetu več vere in pobožnosti; dokler se je v domačem odhranjevanju bolj pazilo na razvoj religioznega čutila; tedaj so tudi najbolj odličnih roditeljev sinovi radi hodili v duhovski stan, kar je bilo sveti veri in vsemu narodu na blagor. Ne vem, bode li to še kedaj v prihodnje; med tem pa je skozi in skozi očitno, da se tudi od sedaj kakor doslej duhovskemu stanu največ posvečevala bode sirotinja. Tako je tudi prav, saj je tudi začetnik svete vere in duhovskega poklica nam in duhovski svoji nalogi na ljubev postal sirota, ktera ni imela kam glave nasloniti, in saj so tudi aposteljni in prvi duhovniki sirote bili. Sirotinjo se lože privadi na žrtve, in duhovska služba prav razumljena tudi ni nič drugega nego vedna žrtva (holocaustum, žgavščina, v koji se žge, gori, goreč gine) za Boga in narod. Pri nas je dosta sirotinje, in poleg današnjega razvitka ekonomičnih razmer bode sirotinje dokaj vedno. Pri nas je premnogo sirot umnih in darovitih, katere niso v stanu nadaljevati šol, razun svojih domačih. Časih je temu vzrok tudi patriarhalno življenje. Velikrat je v patriarhalnih naših kočah slišati: kedar ne more moj sin študovati (v šolo), pa tudi tvoj ne bo. Mnogi dar se tako pokopa. Ko bi v teh okolnostih pri nas imeli vstavov, kateri bi bolj obdarovane sirote brezplačno jemali in odgojevali, ni dvombe, da bi roditelji radi deco takim vstavom izročevali, da se od malih nog pripravljajo za duhovski stan. Po tem takem bi velika korist bila cerkvi, ker bi večji izbor bil, in ker bi se sploh več duhovnikov odgojevalo. Pa bilo bi koristno narodu; kedar bi se ti cerkveni vstavi srečno vpravavali tako, kar bode brez dvoma se tudi zgodilo, da gledé svojih izpitov tudi pred državo veljajo, tedaj bi mladenči, kateri morda nimajo poklica, izstopivši iz vstava ljudstvu že zopet koristni bili, kakor je to tudi doslej v naših semeniščih bilo, iz katerih izstopivši mladenči so velikrat pridobili si med narodom

menitih mladenčev v Terezijevišči na Dunaji, ki se je bila pričela že l. 1746. Naloženi kapital je znašal 75.000 gl. s 3750 gl. letnih obresti. Od teh se je odločilo po 500 gl. za 6 plemenitih mladenčev iz Kranjskega, 750 gl. pa se je imelo vsako leto toliko časa prištevati k matici, da bode ta znašala 80.000 gl. in bi obresti zadostevale za odgojo 8 mladenčev.

Pa že l. 1753 se je v Terezijevišči zidalo več novih poslopij. Ker so se imeli vsled najvišjega povelja ti stroški poravnati iz raznih vstanov, vživali so skoz 15 let samo štirje plemiči Schellenburgovo vstanovo, in ker so se pozneje znižale tudi obresti, za vlade Marije Terezije v Terezijevišči nikdar ni bilo toliko gojencev, kakor jih je bil blagi vstanovnik določil.

Ko je bil cesar Jožef II. akademijo odpravil, so se štipendije oddajale plemičem iz Kranjske, leta 1797 pa zopet izročile od cesarja Franca II. oživljenemu Terezijevišču. Ko se je l. 1811 v državnih pismih naložena matica vsled dunajske veljave silno znižala, zadostovala je vstanova Schellenburgova skoz

20 let samo za dva plemiča. L. 1831 pa je bilo nekaj državnih obligacij izžrebanih in premoženje se je zopet pomnožilo tako, da se je razun že obstoječih dveh vstanovilo še 5 štipendij po 500 gl. st. d. Ker je vsako leto nekoliko denarjev še ostajalo, ki so se pridevali k matici, osnovala se je še 8 štipendija s 337 gl. 30 kr. st. den., kateri morajo starši dotičnega gojenca dodajati toliko, da akadémija za hrano in stanovanje vsakega gojenca dobiva po 5000 gl. st. den. na leto. Za druge gojence potrebne reči morajo tudi starši skrbeti.

V vstanovnem pismu je Schellenburg določil, da ta vstanova velja sama za plemiče „Kranjskega naroda“ — kranischer Nation —, ker se je pa oddajala tudi drugim, ki niso bili kranjskega rodu, so se bili stanovi pritožili ter se krepko potegnili za pravice plemške mladeži kranjske.

Premoženje te vstanove, katero oskrbuje vodstvo c. k. Terezijevišča, znaša 97.940 gl. star. denarja. (Konec sledi.)

odlično ime in mesto. Napraviti take cerkvene vstave mislim ni težko v Zagrebu in v Senju, kjer gimnazije že obstojé. (Konec sledi.)

Z bojišča.

Že zadnjič smo ob kratkem poročali, da so Rusi 18. t. m. Turkom vzeli najvažnejšo trdnjavo v Armeniji, Kars. Boj se je pričel 17. t. m. ob 8 $\frac{1}{2}$ uri zvečer. Desno rusko krilo je vodil general Lazarev, središče grof Grabbe, ki je bil pri naskoku na grad Kanli-Tabio ubit, generala Roop in Komarov pa sta napala grad Inglis. Okoli 11. ure se je vdal grad Kanli-Tabia, proti jutru pa Horene s tremi stolpi, in okoli 8. ure zjutraj ostali vtrjeni kraji. 40 turških batalijonov je hotelo pobegniti proti Erzerumu, pa ruski konjiki so jih ustavili in vjeli. Boj je bil silno srdit; Turki so se branili na vso moč ter jih je palo okoli 5000, vjetih pa je bilo okoli 10.000, med njimi tudi dva paša. Razun tega je Rusom prišlo v roke 300 topov, mnogo zastav in pušk. Rusi so zgubili okoli 2700 mož. Bitvo je vodil general Loris-Melikov, ki je imel 18. t. m. ob 11. uri slevesen vhod v mesto, nazoč je bil pa tudi veliki knez Mihael.

Padec Karsa je najhujša zguba, ki je dosedaj Turke zadela, dasi je število padlih in vjetih vojakov kakor tudi osvojenih topov najbrže nekoliko pretirano. Ker Rusom od strani ne preti nobena nevarnost več, bodo sedaj vse svoje moči lahko poslali proti glavnemu armenskemu mestu Erzerumu, ki se proti taki sili ne bode moglo več dolgo braniti. „Presse“ ima tedaj prav, ker pravi, da s padcem Karsa je vojska v Aziji dovršena. Neka depeša „Golos“ trdi, da so Rusi v Karsu vjeli celo 16.000 Turkov in osvojili 350 topov, palo pa da je 8000 Turkov in okoli 2000 Rusov. Armada Loris-Melikovega je popustivši nekaj posadke v Karsu odšla proti Erzerumu. V Carigradu prikrivajo, da je Kars Rusom prišel v roke, pa koliko časa bode mogli to tajiti, ker razun turških listov tje gotovo dohaja tudi mnogo vnanjih.

Iz Bulgarije se naznauja, da ima Mehmed Ali 60 batalijonov in 150 topov, s katerimi bode skušal pomagati Osmanu, ob enem pa zadrževati Srbe, ki so 18. t. m. zaukazali oboroženje Šumadijske čete in sklicali topničarske rezerviste ter v Čuprijo poslali 800 prostovoljcev. Najbolj k vojski sili Horvatič, ker bodo sicer Turki prijeli Srbijo. Turki se ob Timoku vtrjujejo in napravljajo močne nasipe, katere oborožujejo z velikimi Kruppovimi topovi. Tri ruske čete so bile 16. t. m. napale Šakir pašo pri Etropolu in turške nasipe pri Orhaniji, pa boje niso nič opravile, pač pa so kozaki v roke dobili prehod čez Balkan pri Rozaliti, zahodno od Šipke.

19. t. m. napali so Turki iz Ruščuka, Barsarbova in Čfalka ruske predne straže pri Pirogu, Kangel-Česmi in Trsten'ku, pa so bili po hudem boji povsod odbiti. Najhujši je bil boj pri Pirogu, kjer ste se morale dve kompaniji, pred mnogo številnejšimi Turki umakniti, kar je dalo Turkom menda povod, da zmago pri Pirogu sebi pripisujejo. Pa še isti dan je prva brigada 12. divizije marsirala proti Pirogu, kterege so bili Turki že požgali ter je ob 1 $\frac{1}{2}$ uri Turke vrgla nazaj čez Reko Lom.

Pri Plevni so imeli vpricho cara 19. t. m. zahvalno službo božjo za zmago pri Karsu. Zvečer so bili ruski tabori z umetnim ognjem razsvitljeni. Okoli 11. dne po noči začeli so Turki streljati na oddelek Skobečevega, pa so utihnili, ko so jim Rusi krepko odgovarjali s topovi.

Rumunci so 19. t. m. vzeli Rahovo po 3 dnevem boji. Turki so pobegnili proti Lom-Palanki in Vidinu. Rumunska baterija je 21. t. m. pri Rastiu blizu Kalafata uničila neki turški parnik. Tudi turško vas Zelli-Palanko so zapalile rumunske baterije.

Čerkesi so iz Vidinskega okraja pridri na Srbsko, kjer je vse pred njimi pobegnilo. Vlada srbska je vsled tega podložnikom svojim ob meji zaukazala, da naj se pripravijo za odhod. Prihod Čerkesov je polkovnik Horvatič telegrafično naznanil vladi.

Črnogorci so razdejali derbentske strelnice pri Baru; v mestu samem pa so skoraj vsled črnogorskih bomb pogorele vse turške hiše. V luki ni bilo nobene vojne ladije, in tudi na morji ni videti nobene. 19. t. m. so vzeli Turkom tudi Spuž na jadranskem morju, po čigar luki so že davno hrepeneli. Nuez Nikolaj je v Baru, kjer se Turki še vedno branijo v gradu. Vojna turška, ki je Baru hitela na pomoč, je bila od Črnogorcev sijajno premagana in zapodena nazaj. Plemenac je s 600 vojakov napal 3000 pri Anamaliti blizu Bara vtrjenih Turkov in jim vzel dva nasipa; naposled pa se je moral zopet umakniti zgubivši okoli 100 mož.

Muhamedova prikazen. Kakor poročajo iz Carigrada, se širi ondi mej zelo vznemirjenim ljudstvom glas, da se je prorok prikazal kakor duh sultana Abdul Hamidu ter mu naročil, da naj sklene mir. Ni sedaj prvič, kar se govori o direktnem Muhamedovem posredovanju. Kakor pripoveduje nek „Fremdenblattov“ prijatelj, ki živi že več let v Carigradu, prikazal se je prorok kmalu po smrti Mahmuda II. velicega reformatorja na enak način kakor sedaj. Tačas se je širil v Carigradu glas, da se v določenem času sliši iz groba umrlega sultana silno zdihovanje in žalosten glas: „Jaz gorim! Jaz gorim!“. Carigradski fanatiki so si že pripovedovali, da mora Mahmud II. goreti v peklju zaradi svojih reformskih prizadevanj. O teh glasovih je čul tudi sin in naslednik Mahmudov, Abdul Medšid, oče sedanjega sultana, ki je sklenil se osebno prepričati o jadikovanju svojega očeta. On pride jednom, ko so se posebno slišali ti tužni glasovi iznenada v mošejo, v kateri počiva telo njegovega očeta in čuvši javkanje zapove, da se mošeja povsod natančno preišče. In v resnici so našli pod grobom v jednom kotu zida skritega derviša, koji je bil precej k sultanu priveden. Tu je rekel, da se mu je v spanju prikazal prorok in mu naročil, da naj tako jadikuje zatagatelj, da bi se opomnil Abdul Medšid in da bi ne posnemal svojega očeta v reformskih prizadevanjih. Ali sultan je sprevidel, da je ta derviš samo najet od necega fanatičnega ulema, zato je zapovedal, da se zašije v vrečo. Potem je zaklical sultan zašitemu drvišu: „Dobro toraj, ako goriš, čem jaz tvoj ogenj pogasiti.“ Sultan je pomignil in vreča je zginila v Bosporovih valovih. Sicer je pa že tudi kalif Omar I., osvojivši Jeruzalem, pravil, da se mu je prorok prikazal v spanju ter mu zapovedal, da naj postopa z osvojenim svetim mestom prav blago.

Knez S. M. Romanovski, vojvoda Leuchtenberški.

Pri rekognosciranju, koje je bil prevzel eden prvih oddelkov armade carjeviča naslednika po nameri v Kadikijö, k jugu od Ruščuka, je 24. oktobra padel junaške smrti tretji sin pokojne velike kneginje Marije Nikolajevne, knez Sergej Maksimiljanovič Romanovski, vojvoda Leuchtenberški. Vojvoda je, ne glede na mlada leta (rodil se je 20. decembra 1849. l.,

tedaj še ni bil prav 28 let star) že mnogokrat pokazal hrabrost v sedanji vojni. Od časa prehoda ruskih vojsk čez Dunav, se je večkrat on poskusil s sovražnikom, ter vselej obračal na-se pozornost s svojim junaštvom in svojo neustrašljivostjo. Za odlikovanje v teh bojih je bil prejel malo pred osodepolnim dnevom, je bil zadnji njegovega življenja, čast polkovnika. Omenjenega dne 24. oktobra, pa mu sovražna krogla nenadoma prekrati življenje. Zadel ga je ob robu kape v čelo in mu prebila črepijo. Smrt mu je prestrigla nit življenja pred očmi velikega kneza Vladimira Aleksandroviča, koji je hitro pritekel k njemu, a padli že ni več zasopel.

Bilo je ta dan rekognosciranje po celem črti reke Loma. Selo Jovančičevik, blizu stekanja Črnega Loma z Bajniškim Lomom, so vzeli v boju Hersonci, koji so tudi prepluli na desni breg. Knez Sergej Masimilianovič je jahal na čelu svojemu oddelku, kar prižvižga smrtonosno jadro.

Opoldne so mrtvega kneza prenesli v Trestenik, drugi dan so ga peljali v Brestovac, kjer je bil tačas carjevičev glavni stan; 26. oktobra pa so odpravili ostanke hrabrega junaka v Petrograd, kjer bo počival v Petrovlovskem saboru poleg svoje matere. Car je bil ukazal, da se je na dvoru za njim žalovalo šest tednov.

Padel je junaške smrti mladi knez, komaj stopivši v življenje, zato naj mu bo pa večni mir in pokoj, ker daroval je življenje svoje za veliko delo.

Glavni poveljnik vojne v Aziji knez Mihael Nikolajevič je prejel v nagrado, da je potolkel v Aziji Muktar pašo, od carja red sv. Jurija 1. razreda. Red sv. Jurija 4. razreda je on dobil že 7. novembra 1854. l., po znamenitej bitvi pri Sebastopolji 24. oktobra leta 1854. Z redom sv. Jurija 2. razreda je pa car počastil velikega kneza 15. junija 1864 l. v zahvalo, da je ukrotil zapadni Kavkaz. Sedaj imata samo dva moža red sv. Jurija 1. razreda, namreč ravno omenjeni knez namestnik kavkaški in cesar Viljem I.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani, 22. novembra.

V državnem zboru sta 19. t. m. o bankinem načrtu govorila ministra De Pretis in Unger, ki je rekel, „da Cislo in Translo veže sedaj slab lesen le za silo narejen most, ki se bode pa polagoma umaknil trdnemu, zidanemu, in reka, ki nas sedaj loči, postala bode vez med nami.“ Potrebno bi to res bilo, da bi pa začasno ponavljenje dosedanje pogodbe to doseglo, tega nihče in menda gospod minister sam ne verjame. 20. t. m. sta govorila še generalna govornika, Skene zoper in Herbst za postavbo. 21. t. m. je govoril še poročevalec dr. Giskra, potem pa se je po imenu glasovalo, ter s 169 glasovi proti 103 sklenilo pričeti posebno razpravo bankinega načrta.

Delegaciji se po naznanilu „Pol. Corr.“ snidete 5. decembra.

Iz Dalmacije se poroča, da so Turki 17. t. m. pri Plavjanski Hrdi prestopili avstrijsko mejo, eno hišo zažgali, več drugih pa oropali ter odgnali 46 volov, 1 konja in 1 drobnico. Ko bi bili Turki to, kar ob naši meji počenjajo, počenjali kje drugje, bi bila dotična država gotovo odločno na noge stopila in za take roparske napade zahtevala zadostenje. Pri nas pa tolikanj prizanašajo turški druhali, ki vsled te potrpežljivosti menda

sodi, da se je Avstrija boji ka-li? Pri ministerskem svetu se je 20. t. m. neki tudi razpravljalo zasedanje Bosne, ki se ima prihodnji teden izvršiti.

Pri **ogerski** najvišji sodniji pričela se je 19. t. m. obravnava zoper tiste ljudi, ki so hoteli unidan na Erdeljskem osnovati čete prostovoljcev, ter čez Valahijo Turkom hiteti na pomoč. Zatoženci med preiskavo po sklepu sodnije ne bodo zaprti. To je bilo pričakovati, ker so jo glavni snovatelji te zarote ob pravem času popihali čez mejo in je najglavnejša oseba med zasačenimi neki „prenapet“ čevljar. Reč je zanimiva le zaradi tega, ker ima ista sodnija zaradi enakega prestopka toženega Srba Miletiča že poldrugo leto zaprtega.

Ogerska zbornica je sprejela brez premembe vladine predloge o krajšiki železnici. Hrvatje si zdaj prizadevajo, da naj se hrvatsko-slavonska granica po členu 30 postave od l. 1868 še med sedanjim zborovanjem zedinijo s hrvatsko kraljevino.

Vnanje države.

Na Francoskem še zdaj ni miru in ga ne bode še tako hitro, ker maršal Mac Mahon pravi, da hoče do l. 1880 ostati na svojem mestu, če ga bode konservativno starašinstvo podpiralo; liberalna večina narodne skupščine pa se z enako odločnostjo sklicuje na svoje od republikanske vstave ji izročene pravice ter toliko časa neki ne bode hotela dovoliti državnega proračuna, dokler se ne bode sestavilo njej ugodno ministerstvo. Predsednik budgetne komisije je Gambetta.

Ruska vlada je prepovedala iz ladjšč ob črnem in azovskem morju živež izvaževati v tuje dežele.

Nemški poročnik v Carigradu je bil naprošen od turške vlade, da bi Nemčija pri Rusiji posredovala zaradi sklenitve miru. Pa princ Reus ji je boje odgovoril, da naj se naravnost obrne do glavnega stana ruskega.

Izvirni dopisi.

Iz Leskoveca, 10. dan novembra. — Slavno uredništvo! Dne 2. septembra je, kakor ste o svojem časi poročali, v krškem farovžu iz neznanih vzrokov nastal požar, ki je farovško streho popolnem upepeli in nekatere dele spodnje stavbe uničil. C. kr. priv. avstr. zavarovalno društvo „Donau“, pri katerem je bilo omenjeno poslojje zavarovano, je stvar v popolno zadovoljnost cerkvenega predstojništva poravnalo in odškodnino znašajočo 1626 gl. 70 kr. točno izplačalo. Vsled tega je že nova strešina na farovž postavljena in pokrita. Cerkveno predstojništvo si zato šteje v prijetno dolžnost, da solidnemu postopanju c. kr. priv. avstr. zavarovalnega društva „Donau“ javno najtopleje priznanje izreka.

Cerkveno predstojništvo:

L. S. **Edvard Pollak** m. p.
župnik in dekan.

Iz Novega mesta, 15. novembra. Že 6 ali 7 let je, kar se je v naši čitalnici zadnjokrat na „Vseh svetnikov“ dan igrala žalostna igra „Mlinar in njegova hči.“ Letos naši narodnjaci tega dneva niso pozabili, sklenili so ta dan predstavljati obče priljubljeno igro „Mlinar in njegova hči.“ Dvorana je bila prenapolnjena, še celo nekaj nemčurjev smo videli med poslušalci. Kar se predstave same tiče, bili smo ž njo vsi zadovoljni. Močno ploskanje se je večkrat ponavljalo, kajti igrala se je igra tako dobro, da se smemo z našimi igralci ponašati. Gospod Kalčič, znan rodoljub in prijatelj slovenske dramatike, nam je prav dobro naslikal skopega mlinarja in gospa Šul-

čeva, najboljša naša igralka, nam je izvrstno predstavljala mlinarjevo hčer. Ona je narveč hvale žela in to po pravici, kajti igra tako izvrstno, da lahko stopi na vsako gledališče. Tudi druge osebe so se dobro predstavljale. Le to imamo opaziti, da so nekateri preveč enoglasno govorili, sicer pa moramo vse igralce in igralke pohvaliti.

Ta igra je zopet pokazala, da naša narodna stvar ne hira, ampak se krepko razširuje in vzdiguje. Le to je škoda, da naš narodni dom še ni dozidan; kajti prišlo bi še več občinstva k takim predstavam, če bi bilo kaj več prostora. Zategadelj skrbite vrli dolenski narodnjaci, da bo prihodnje leto naš narodni dom dovršen.

Kakor smo iz zanesljivega vira zvedli, naši nemčurji nemajo dovolj igralcev, in zategadelj ne bodo letošno zimo menda nič igrali. Sploh pa nemčurstvo pri nas propada, ker se naša nemčurska inteligenca večkrat med seboj krega in prepira. Sicer so pa že zadnje volitve pokazale, kakšni da so nekateri Novomeščani.

Našej čitalnici pa želimo prav dober vseh. Vsaj se bodo celo zimo gledišne igre predstavljale, kar vam bomo ob svojem času naznanjali. (Prosimo. Vred.)

Iz Würzburga, 17. nov. Iz prijateljskega dopisa naj posamemo nekaj bolj občne zanimivosti na pr.: Čudno se mi zdi, da sem se tukaj tako hitro vdomačil; kadar hodim po Würzburgu, in ogledujem ljudi, ulice in cerkve, dozdeva se mi vse nekako znano in domače in vladno. Od kod pač to prihaja? katoliško srce je vsakemu katoliškemu srcu nekako sorodno — in moram reči, da tukaj se nahaja skoraj samo spodbudno katoliško življenje. Ne le v bližnji in dalji okolici, kamor sem bil šel z enim gospodom, ampak tudi v mestu samem to opazujem. Sv. rožni venec se neizrečeno pogostokrat v cerkvah moli, sv. obhajila so prav pogosta po vseh cerkvah, vernikov vseh stanov je pri nedeljski službi božji povsod polno od jutra do večera, obnašanje prav spodbudno.

Društveno življenje je kaj razvito. Vnanji bogoslovci, katerih je obilo iz različnih nemških škofij, trije so celó iz Amerike, ti imajo med seboj društvo „Unita“. Vstopil sem vanj tudi jaz. Tu imam priliko nekoliko opazovati njihovo mišljenje in življenje. Med drugimi študijazi vseučiliškimi je pet katoliških društev, katerih udje tudi zunanje spoznavajo, ktere matere sinovi da so.

Poslušam med drugimi Hergentrötherja in Hettingerja; res gospodje so učeni; bolj pa kakor učenost jih kinča njihova ponižnost. Posebno pri Hergentrötherju sem neko posebno vladnost in priprostost opazoval. Zgodovino razlaga kaj na široko; v treh letih enkrat vse tvarino predela. Hettingerjevo apologetiko bi pač vsem privoščil, da bi jo poslušali — v vsem govorenju in v ponaši in vsacem zgibu nosi nekaj čudno prepričevalnega; človeka srcu nekako oropa in resnici sužnje naredi. Tak je, kakor sem ga pričakoval. — Bavarci Prusa ne morejo, kolikor čutim, imajo ga v želodcu — nekako ptuj jim je — veliko bolj domači se jim dozdevajo Avstrijci itd. —

Domače novice.

V Ljubljani 23. novembra.

(Zadnja številka 131 „Slovenca“) je bila zaradi vvodnega članka „Pogodba z Ogersko pred državnim zborom“ konfiscirana. List je razun tega obsegal še članek „Novo rusko vnanje posojilo“, podlistek „Ivan Sergejevič

Aksakov“, politični pregled, dopis iz Ljubljane o zemljepisnem poduku na naših srednjih šolah, poslanico g. Alešovca o slovenskih gledališnih igrah, eksekutivne dražbe itd.

(Dr. Janezu Bleivaisu), ki danes obhaja svoj god, zapeli so sinoči čitalnični pevci pod oknom štiri prav krepke pesmi, ki so se daleč okrog razlegale, ter privabile mnogo poslušalcev, kateri z nami vred gojé eno željo: da bi nam ljubezenjivi Bog našega Očeta ohranil še mnogo mnogo let in mu dal gledati boljše čase, kakor jih je narod slovenski imel doslej!

(Deželni predsednik vitez Widmann) se je 22. t. m. z nagličem odpeljal na Dunaj.

(Po javni dražbi prodajale) se bodo 29. t. m. tiste reči, ki so bile meseca septembra lanskega leta v hranilnični zastavnici (Pfandamt) zastavljene, pa dosedaj niso bile ne rešene, ne vnovič prepisane.

(Novo vojaško kosarno) nameravajo nekateri meščani zidati za tiste hišne posestnike, ki svojih vojakov nimajo kam vkvartirati. Delež za enega moža bo stal 50 gl., ki se bodo pa zamogli plačevati v obrokih. Kdor se za to reč zanima in želi k temu zavodu pristopiti, naj se vdeleži posvetovanje, ki bo v nedeljo 2. decembra ob 10. uri dopoludne v stanovanju pomožnega društva (Aushilfskassaverrein.)

(Občnega zbora družbe kmetijske) se je 21. t. m. vdeležilo nekaj čez 30 udov, ker vreme ni bilo prav ugodno. Razprave so se vršile o navadnih rečeh.

(O zavarovanju proti škodi po ognju.) Čast. duhovščino opozorujemo na prečast. g. dekana E. Polaka izjavo v današnjem listu (glej gori dopis iz Leskovca) ter pristavljamo, da je cenitev škod po požaru v krškem farovžu pokazala, da je bilo farovško poslojje veliko preniško zavarovano. Ravno taka utegne tudi drugé biti, ker se menda večidel, bodi si iz stare navade bodi si iz družih vzrokov, zmerom od leta do leta enako vrednostna svota zavaruje, brez obzira na to, da je vsaka vstavba dandanes dvakrat, če ne trikrat dražja kakor ta čas, ko se je bilo zavarovanje morda že začelo, ker se je od tistih mal vse; les, kamenje, opeka, delo itd. za toliko podražilo. Kdor pa namen zavarovanja, namreč popolno odškodovanje o slučajni nesreči doseči hoče, mora ne glede na znesek premije dejansko t. j. pravo vrednost zavarovati. Cerkvem predstojništvom je zatorej z ozirom na omenjeno izkušnjo pri krškem farovžu prav tople priporočati, da zlasti iz prejšnjega časa nespremenjeno obstoječa zavarovanja pregledajo in preiščejo, ali svote, s katerimi je zavarovano njihovemu oskrbovanju izročeno cerkveno imetje, dosežajo resnično vrednost posameznih stvari po zdanjih cenah in razmerah.

(Za volitve v deželni zbor) se naši Štajarski bratje že zdaj pripravljajo. Šhod volilcev slovenjegraškega okraja si je enoglasno za kandidata izvolil č. g. dr. Šuč-a, mestnega župnika v Slovenjem gradu; v celjkem okraju pa se bosta kandidirala gg. dr. Domikuš in braslovški dekan Bohinec.

(Sneg) je te dni padel po hribih. 21. zvečer je potegnila burja in nastalo je zopet lepo vreme. V nekaterih krajih brdskega okraja bilo je tako toplo, da je resje cvetelo in so čebe-ice letale po solncu.

Razne reči.

— Imenovanje. G. Tomaž Einspieler je bil imenovan za avskultanta na Kranjskem.

— Najnovejša fotografija svetega Očeta se dobiva po 8 krajcarjev, druga sta-

reja kolorirana (pomalana) pa po 10 kr. v knjigarni Otokarja Klera na Starem trgu v Ljubljani, kjer se dobivajo tudi večje oljnate podobe na platnu razpete po prav primerni ceni.

— Kamniška národna čitalnica napravi v nedeljo, 25. t. m. veselico s sledečim programom: 1.) Deklamacija „Ženska zvestoba“. 2.) Na kosilu bom pri svoji materi „igra v enem dejanju“. 3.) Domači prepír, šaloigra v enem dejanju. 4.) Ples. Vljudno se vabijo vsi čast. gg. udje k obilnej vdeležbi, ter naj blagovole tudi sposobne neude s saboj pripeljati. Začetek o 7¹/₂ uri zvečer.

Odbor.

— Vabilo k besedi, ktero napravi Rojanska Čitalnica dne 25. novembra 1877 v prid Dramatičnim potrebam. Spored: Nagovor predsednikov. „Brzo junaci“ poje sv. Ivanski zbor. „Pesem srbskega slepca“ deklamuje gospica I. Hakelnova. „Molitev“ poje sv. Ivanski zbor. „Proklete grablje“ deklamuje I. Lulekov. „V Boj“ poje sv. Ivanski zbor. „Vrli Slovenec“ deklamuje okoliška deklica M. Articeva. — Igrí: „Domači prepír“. Osebe: Mož g. Straus. Žena gospa Dolmarjeva. Sosed g. „*“ „Bog vas sprimi! kedaj pojdeto domu?“ Osebe: Česárek, smolar g. Straus. Majda, njegova žena gosp. E. Hakelnova. Koščak, kmet g. „*“ Špela, njegova žena gosp. Lulekova. Vstopnina za ude 20 kr., za neude samo 30 kr., z družino 40 kr. Radodarnosti niso meje stavljené. Začetek točno ob 6. uri zvečer.

V Rojanu 20. novembra 1877. Odbor.

— Slovanska bibliografija. V Varšavi izhajajočega „Museuma Konstantego Świdzinskiego“ je izšel tretji zvezek: Pamićenik Władysława Poczobuta Odlanickiego (1640—1684). Iz autografa prepisal in z opombami opravil grof Leon Potocki, rokopis opisal in s pojasnili popoňnil J. Kraszewski.

— Novi rječnik hrvatskega in njemačkoga jezika za porabu pravnikov, činovnikov, učiteljev, trgovcev in obrtnikov itd. je sedaj dodelan prišel na svitlo v knjigarni Lavosl. Hartmana v Zagrebu. Sostavil ga je po najnovejših izvorih Ivan Filipovič s sodelovanjem Gj. Deželića. Ljud. Modca; Gj. Simončića. Prvi njemačko-hrvatski del v mali osmini, 2 zvezka, 1520 strani, stane broširan 6, trdo vezan 7 for.; drugi hrvatsko-njemački del tudi v dveh zvezkih 2132 strani, pa broširan 8, trdo vezan 9 forintov. Ta rečnik ali slovar v sedanji dobi zadostuje, kajti več obsega in bolj popolno nego Drobničev, Veseličev ali celo Šulekov, in se vrlo priporočuje vsem, kateri imajo opraviti s hrvaščino ter znajo nemški. Vsem vstreženo pa bode tečaj, kadar izda veliki rječnik hrvatskoga jezika akademija jugoslovanska.

Eksekutivne dražbe.

26. novembra. Pistotnik iz Medije, Pardobek z Beznice oba v Litiji. 1. Javornik v Ljubljani. 1. Ruper iz Zbura, 1. Velšt iz Vodalj (doljnih), oba v Mokronogu. 1. Gornik iz Dolenje težke vode v Novem mestu.

Listnica vredništva.

G. T. N. Vaša popotna pisma so sicer v marsikakem oziru mikavna in dobro osoljena, vendar jih ne moremo priobčiti, ker bi preveč zanimala naše državno pravdnništvo.

Telegrafične denarne cene 23. novembra.

Papirna renta 63.45 — Sreberna renta 66.85 — Zlata renta 73.95. — 1860letno državno posojilo 112.50 Bankine akcije 817 — Kreditne akcije 205.30 — London 118.70 — Srebro 106.80. — Cos. kr. cekini 5.64. — 20 frankov 9.51.